

20 ÅR SIDEN

Vil beholde alle skolene i Steigen

Nok en gang ser det ut til at forsøk på å legge ned skoletilbudet i Steigen, strander. Driftsutvalget vil beholde alle skolene i kommunen, også Dyping skole, så lenge elevtallet ikke kommer under minimumsgrensen på seks.

Driftsutvalget går dermed ett skritt lenger enn plan- og ressursutvalget. Sistnevnte ønsket å beholde alle skolene, bortsett fra Dyping, som ble foreslått

nedlagt om to år. Et kommunalt utvalg som har utredet den framtidige skolestrukturen i Steigen, la for noen uker siden fram forslag om å legge ned skolene på Nordskot og Dyping fra høsten 2001, mens virksomheten på Laskestad og Bogen skoler, skulle samordnes.

Nå skal saken opp til behandling i formannskap og kommunestyre.

NORDLANDSPOSTEN

50 ÅR SIDEN

Fergekapasiteten gir uverdige

Reisende med Nordlandsbanen som skal videre til Vesterålen og Harstad-distriktet, vil i sommer bli utsatt for uverdige reiseforhold dersom det ikke opprettes en gjennomgående bussforbindelse fra Fauske til Sortland og Harstad.

Samferdselsnemnda i Troms har henstilt til samferdselsdepartementet om å gi tillatelse til opprettelse av en slik

bussrute. avslått søl etter at sa har hevde riksvegsar Lødingen av nemda til uttalelse heter at fe stillende.

Eventyrets farkost

Nordlands Trompet

WALTER MEYER PEDERSEN-LEIJON
Arkeolog/pensjonist

BJØRN TORE Pedersen har skrevet en meget god og omfattende bok om Jekta - Nordlandenes frakteskib. Forfatteren skal berømmes for å ha gjort omfattende kildegrensninger samt sporet opp en mengde bilder som illustrerer båten i sitt rette element - Bergensfarten. Min innfallsvinkel er følgende. Jeg er arkeolog med kompetanse innenfor nordnorske båter. På 1990 tallet besluttet COOP Tromsø å bygge Nordnorges største varehus - Jekta. I den forbindelse ble jeg kontaktet av museumslektor Per Posti. Jeg ble forespurt om å bidra med en av mine rekonstruksjonstegninger. Varehusets intensjon var å bygge en jektemodell for å dokumentere Nord-Norges sterkeste handelsikon. Modellen sto i flere år i en glassmonter på varehuset til framsyning.

BJØRN TORE Pedersen har latt seg inspirere av byggingen av Jektemuseet i Bodø og renoveringen av «Anna Karoline», den siste gjenværende lofotjekt. Det er å håpe at museet, som til de grader har muligheter til å speile og formidle Nord-Norges unike båthistorie er seg sitt ansvar bevisst. Men det er noe som skurrer. Jeg kjenner båtbyggermiljøet i Nordland godt. Ulf Mikalsen, Kai Linde og Alslibrødrene representerer noe av det fremste i landet. Av den grunn finner jeg det påfallende at museet hentet båtbyggere fra fartøyvernsenteret i Hardanger til renoveringer av Anna Karoline. Etter mitt syn burde museet brukt sine «egne» båtbyggere. Slik bygger man kompetanse nå

JEKTA: Modell av en jekt fra 1700-tallet ifølge historikerne en gullalder for tørrfiskhandelen og formende år for den seinere jektefarten. **FOTO: PRIVAT**

når båtbygging har fått verne-status som immateriell kultur.

I MITT arbeid med dokumentasjon om Nordlandsjekter var jeg for noen tiår siden i kontakt med lokalhistoriker Ø. Ringaker i Beiar. Fra han mottok jeg et omfattende skriv om bygging av jekter i Beiar i 1745-1800-tallet. Ringaker skrev: «Jektebygging ser ut til å fulgt enkelte familier og gårder med utstyr og opplæring. Vi finner tydelige spor i skriftene ut etter 1700-tallet». Den samme aktiviteten finner vi på Rognan. Fra disse bygdene finner vi også omreisende jektebyggelag.

Jektefartsmuseet har til de grader muligheter til å speile og formidle Nord-Norges unike båthistorie, men må være seg sitt ansvar bevisst.

OMREISENDE JEKTELAGS aktivitet foregår ved at væreiere og embetsmenn bestiller jektebyggere nordover mot at materialene framskaffes lokalt. På Vannøya finner vi omkring 1800 et jektebygger lag fra Rognan. Samme framgangsmåte benytter væreiere Giæver, Maur-

sund. Pedersen har fått med at Giæverene bruker navnet «Polarstjernen» på jekt etter jekt. Det bør også nevnes at i året 1750 fantes det sagbruk i Kvenangen og Alta. Når Alta trekkes fram som et sted der samer bygde jekter er det grunn til å se nærmere på realitetene. Ved utløpet av Altaelva finner vi helt riktig et omfattende båtbyggermiljø. Sentralt i dette miljøet finner vi Niels Andersen (1696-1785) en innflytter fra Salten fogderi. Han var båtbygger, tømmermann, underfogd og skogfogd i den til dels fredete Altaskogen. På Isnestofen, i ytre Altafjorden, finner vi et jektebruk. Også denne slekt kan spores til Salten.

DET ER oppsiktsvekkende at Pedersen har sporet opp en eldre beskrivelse av jekteleia enn Norlandiakartet fra år 1750. Beskrivelsen av jekteleia viser at den er godt kjent lenge før grenseoppgangen mellom Sverige og Danmark i år 1751. Videre er det verd å merke seg at ved oversikten fra Nordfarsstevnet i år 1563 oppga 15 av 111 jekteskipper som ankom Bergen å høre hjemme i Finnmark. Selv kjenner jeg til 8 jekteleier i Finnmark fra denne tiden. Det østligste finner vi på lille Ekkerøy i Varanger - i syns avstand fra Fiskerhalvøya.

ETTER INITIATIV fra «Interessegruppa for Lovundbåten» ble vraket gravd fram i 2016. Prosjektet ble ledet av arkeologene Stephen Wickler og Tori Falk. Vraket, som var av eik fra Agder regionen ble ved dendrokronologisk analyse datert til år 1457. Veien videre er å rekonstruere den i full størrelse for deretter å plassere den i et deril egnet bygg. I sine tolkninger av funnet skriver arkeologen: «Seinmiddelalderen var en gullalder for tørrfiskhandelen og formende år for den seinere jektefarten».

UT FRA den formuleringen er det å håpe at «Interessegruppa» som trolig har god økonomi, fatter interesse for Nordlandsjekta slik den ble bygd i vår landsdel. Kunnskapen om dette ikoniske frakteskipet sitter i dag i privat eie hos en aldrende forskergruppe. Pedersen har skrevet en utmerket bok om jektene fra hele landet, og han skal ha all ros for å ha sporet opp et omfattende stoff som til dels er ukjent for de fleste. Jektereisteret i boka viser at de fleste jektene var bygd i Trøndelag og Vestlandet. For å forstå hvordan Nordlandsjektene ble bygd kommer man ikke utenom arkeologer med spesialkompetanse.

■ Lengre versjon på an.no.